

A decorative frame with a skull at the top center and another skull with crossed bones at the bottom center. Two skeletons wearing crowns and holding spears stand on either side of the text. The frame is ornate with scrollwork.

H. F. Lavkraft

U
PLANINAMA
LUDILA

Preveo sa engleskog
Mirko Bižić

OTVORENA KNJIGA
BEOGRAD 2023.

Naslov originala:
Howard Phillips Lovecraft
AT THE MOUNTAINS OF MADNESS

Prevod:
Mirko Bižić
Urednik izdanja
Boban Trifunović

Translation Copyright © za ovo izdanje Otvorena knjiga

H. F. LAVKRAFT

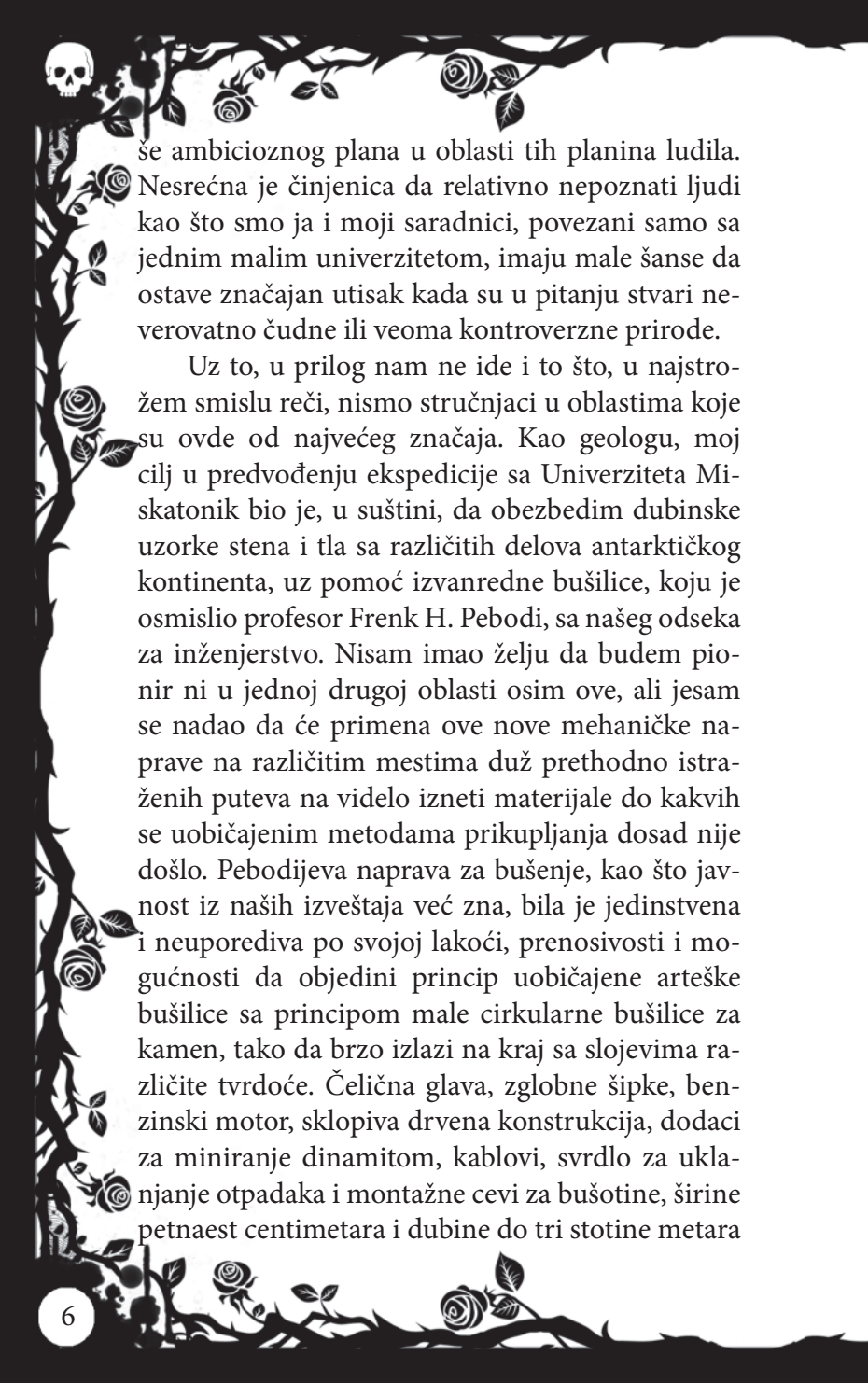

A decorative border surrounds the page, featuring black silhouettes of rose branches with leaves and flowers. In the top right corner, a skull is visible, partially obscured by the branches. The border is thicker on the right side, framing the text.

Glava I

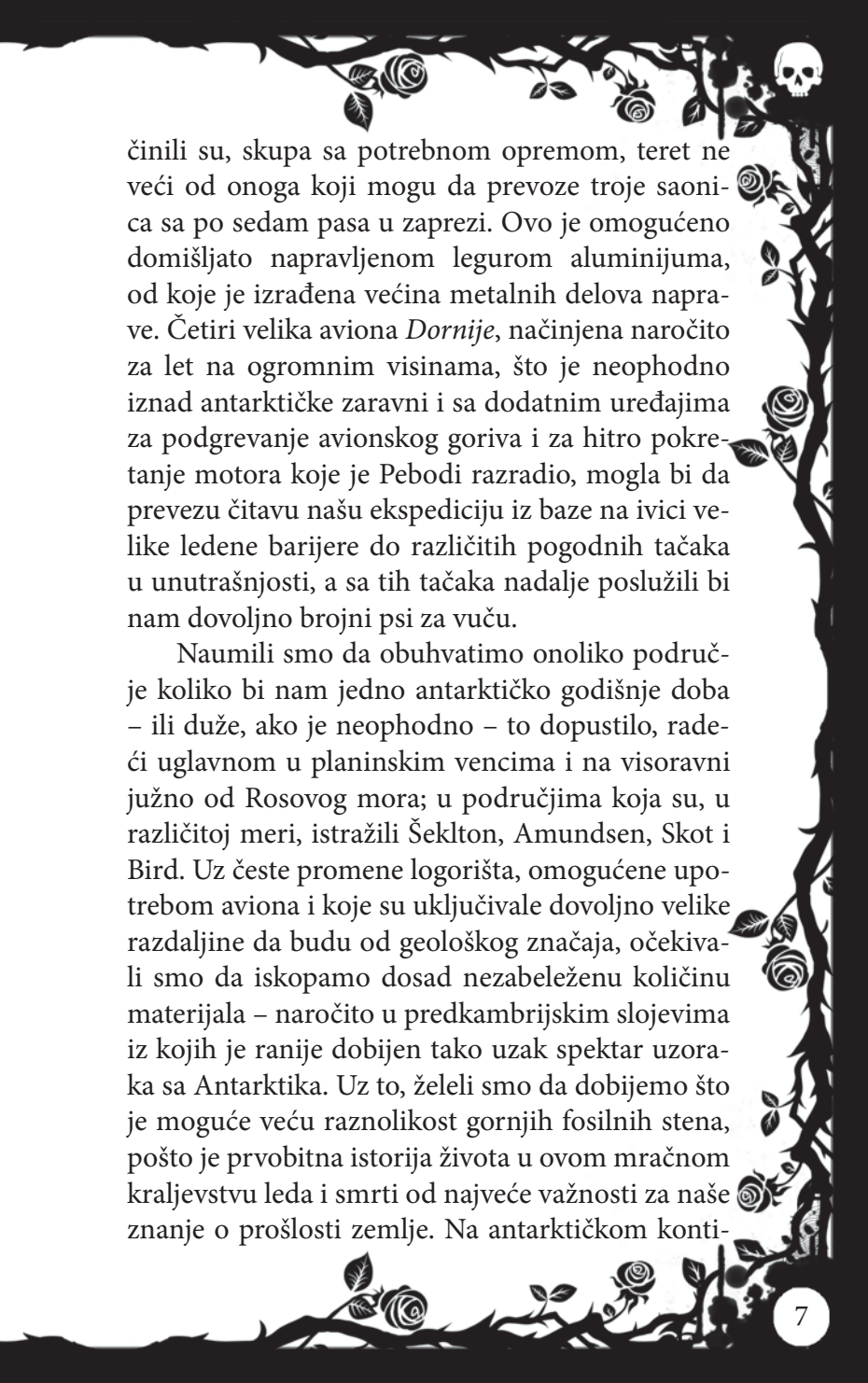
Primoran sam da govorim jer su ljudi od nauke odbili da poslušaju moj savet, ni sami ne znajući zašto. Potpuno je protiv moje volje da sada iznesem svoje razloge za protivljenje ovom promišljenom pokoravanju Antarktika – sa njegovim neizmer-nim fosilnim nalazištima i, sve u svemu, dosadnim otapanjem drevnih ledenih pokrivača. Za to sam voljan još manje, jer moje će upozorenje možda biti uzaludno. Sumnja u stvarne činjenice, koje moram da otkrijem, jeste neizbežna, a ipak, izostavim li ono što može izgledati preterano i neverovatno, ništa drugo neće preostati. Do sada neobjavljene fotografije, i obične i one iz vazduha, ići će meni u prilog, jer prokleta su žive i slikovite. Ipak, u njih će se sumnjati zbog ogromnih razmera do kojih može dovesti pametna izrada falsifikata. Crteži mastilom će, razume se, biti ismevani kao očigledna prevara, nezavisno od neobičnosti i tehnike koju bi stručnjaci za umetnost trebalo da primete i nad njom se zamisle.

Na kraju, moram da se oslonim na rasuđivanje i ugled nekolicine istaknutih naučnika koji, s jedne strane, poseduju dovoljnu nezavisnost u pogledu procene podataka koje iznosim na osnovu njihovih grozno uverljivih zasluga ili u svetlu izvesnih iskonskih i veoma zbunjujućih ciklusa mitova; a s druge strane, dovoljan uticaj da odvрати istraživački svet u celini od bilo kakvog ishitrenog i previ-

A decorative border runs along the top and left sides of the page. It features a black silhouette of a thorny branch with several roses. In the upper left corner, a skull is integrated into the design, appearing to be part of the branch's structure.

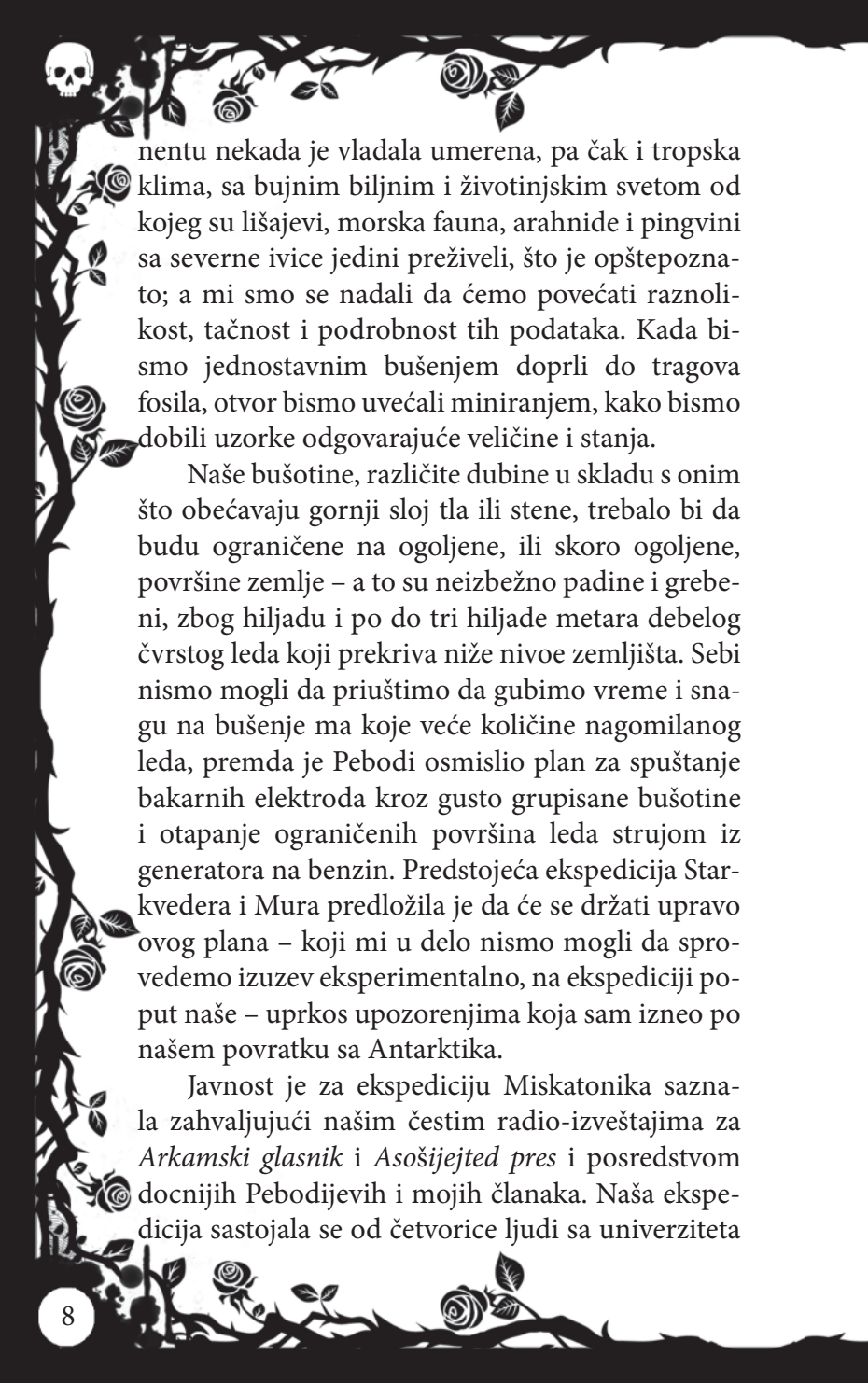
se ambicioznog plana u oblasti tih planina ludila. Nesrećna je činjenica da relativno nepoznati ljudi kao što smo ja i moji saradnici, povezani samo sa jednim malim univerzitetom, imaju male šanse da ostave značajan utisak kada su u pitanju stvari neverovatno čudne ili veoma kontroverzne prirode.

Uz to, u prilog nam ne ide i to što, u najstrožem smislu reči, nismo stručnjaci u oblastima koje su ovde od najvećeg značaja. Kao geologu, moj cilj u predvođenju ekspedicije sa Univerziteta Miskatonik bio je, u suštini, da obezbedim dubinske uzorke stena i tla sa različitih delova antarktičkog kontinenta, uz pomoć izvanredne bušilice, koju je osmislio profesor Frenk H. Pebodi, sa našeg odseka za inženjerstvo. Nisam imao želju da budem pionir ni u jednoj drugoj oblasti osim ove, ali jesam se nadao da će primena ove nove mehaničke naprave na različitim mestima duž prethodno istraženih puteva na videlo izneti materijale do kakvih se uobičajenim metodama prikupljanja dosad nije došlo. Pebodijeva naprava za bušenje, kao što javnost iz naših izveštaja već zna, bila je jedinstvena i neuporediva po svojoj lakoći, prenosivosti i mogućnosti da objedini princip uobičajene arteške bušilice sa principom male cirkularne bušilice za kamen, tako da brzo izlazi na kraj sa slojevima različite tvrdoće. Čelična glava, zglobove šipke, benzinski motor, sklopiva drvena konstrukcija, dodaci za miniranje dinamitom, kablovi, svrdlo za uklanjanje otpadaka i montažne cevi za bušotine, širine petnaest centimetara i dubine do tri stotine metara

A decorative border runs along the top and right sides of the page. It features a dark, stylized branch with several roses and leaves. In the upper right corner, a human skull is visible, partially obscured by the branch. The overall aesthetic is gothic and macabre.

činili su, skupa sa potrebnom opremom, teret ne veći od onoga koji mogu da prevoze troje saonica sa po sedam pasa u zaprezi. Ovo je omogućeno domišljato napravljenom legurom aluminijuma, od koje je izrađena većina metalnih delova naprave. Četiri velika aviona *Dornije*, načinjena naročito za let na ogromnim visinama, što je neophodno iznad antarktičke zaravni i sa dodatnim uređajima za podgrevanje avionskog goriva i za hitro pokretanje motora koje je Pebodi razradio, mogla bi da prevezu čitavu našu ekspediciju iz baze na ivici velike ledene barijere do različitih pogodnih tačaka u unutrašnjosti, a sa tih tačaka nadalje poslužili bi nam dovoljno brojni psi za vuču.

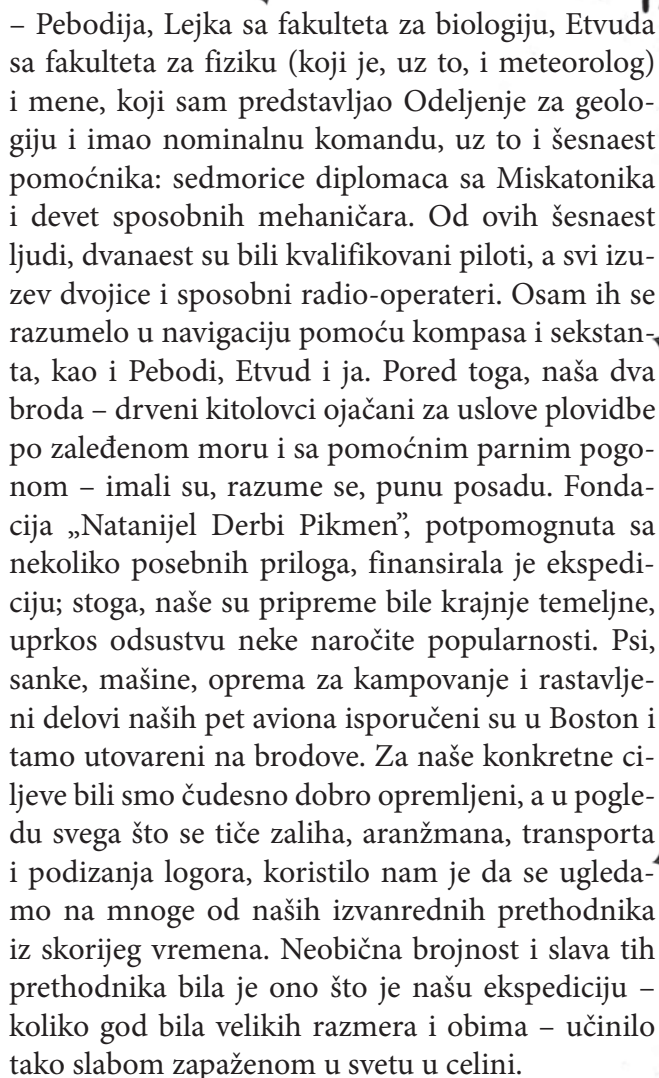
Naumili smo da obuhvatimo onoliko područje koliko bi nam jedno antarktičko godišnje doba – ili duže, ako je neophodno – to dopustilo, radeći uglavnom u planinskim vencima i na visoravni južno od Rosovog mora; u područjima koja su, u različitoj meri, istražili Šeklton, Amundsen, Skot i Bird. Uz česte promene logorišta, omogućene upotrebom aviona i koje su uključivale dovoljno velike razdaljine da budu od geološkog značaja, očekivali smo da iskopamo dosad nezabeleženu količinu materijala – naročito u predkambrijskim slojevima iz kojih je ranije dobijen tako uzak spektar uzoraka sa Antarktika. Uz to, želeli smo da dobijemo što je moguće veću raznolikost gornjih fosilnih stena, pošto je prvobitna istorija života u ovom mračnom kraljevstvu leda i smrti od najveće važnosti za naše znanje o prošlosti zemlje. Na antarktičkom konti-

A decorative border runs along the top and left sides of the page. It features a black silhouette of a thorny branch with several roses. In the upper left corner, a human skull is integrated into the design, appearing to be part of the branch's structure.

mentu nekada je vladala umerena, pa čak i tropska klima, sa bujnim biljnim i životinjskim svetom od kojeg su lišajevi, morska fauna, arahnide i pingvini sa severne ivice jedini preživeli, što je opštepoznato; a mi smo se nadali da ćemo povećati raznolikost, tačnost i podrobnost tih podataka. Kada bismo jednostavnim bušenjem doprli do tragova fosila, otvor bismo uvećali miniranjem, kako bismo dobili uzorke odgovarajuće veličine i stanja.

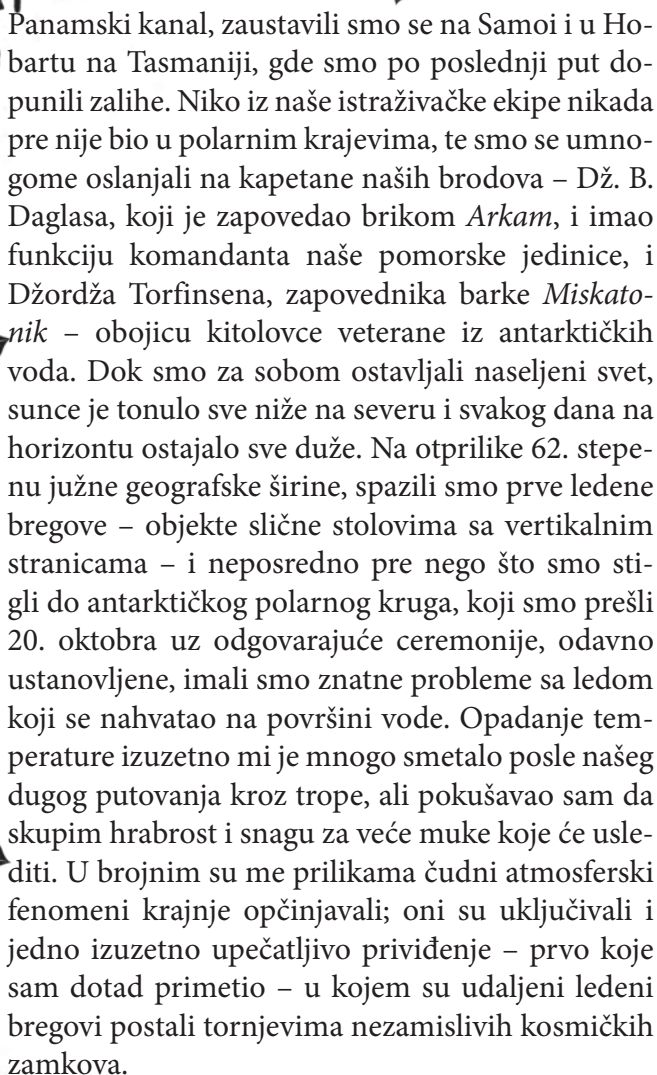
Naše bušotine, različite dubine u skladu s onim što obećavaju gornji sloj tla ili stene, trebalo bi da budu ograničene na ogoljene, ili skoro ogoljene, površine zemlje – a to su neizbežno padine i grebeni, zbog hiljadu i po do tri hiljade metara debelog čvrstog leda koji prekriva niže nivoe zemljišta. Sebi nismo mogli da priuštimo da gubimo vreme i snagu na bušenje ma koje veće količine nagomilanog leda, premda je Pebodi osmislio plan za spuštanje bakarnih elektroda kroz gusto grupisane bušotine i otapanje ograničenih površina leda strujom iz generatora na benzin. Predstojeća ekspedicija Starkvedera i Mura predložila je da će se držati upravo ovog plana – koji mi u delo nismo mogli da sprovedemo izuzev eksperimentalno, na ekspediciji poput naše – uprkos upozorenjima koja sam izneo po našem povratku sa Antarktika.

Javnost je za ekspediciju Miskatonika saznala zahvaljujući našim čestim radio-izveštajima za *Arkamski glasnik* i *Asošijejted pres* i posredstvom docnijih Pebodijevih i mojih članaka. Naša ekspedicija sastojala se od četvorice ljudi sa univerziteta

A decorative border runs along the top and right sides of the page. It features a dark, gnarled branch with several roses in various stages of bloom. In the upper right corner, a human skull is visible, partially obscured by the branch and leaves. The overall style is gothic and macabre.

– Pebodija, Lejka sa fakulteta za biologiju, Etvuda sa fakulteta za fiziku (koji je, uz to, i meteorolog) i mene, koji sam predstavljao Odeljenje za geologiju i imao nominalnu komandu, uz to i šesnaest pomoćnika: sedmorice diplomaca sa Miskatonika i devet sposobnih mehaničara. Od ovih šesnaest ljudi, dvanaest su bili kvalifikovani piloti, a svi izuzev dvojice i sposobni radio-operateri. Osam ih se razumelo u navigaciju pomoću kompasa i sekstanta, kao i Pebodi, Etvud i ja. Pored toga, naša dva broda – drveni kitolovci ojačani za uslove plovidbe po zaleđenom moru i sa pomoćnim parnim pogonom – imali su, razume se, punu posadu. Fondacija „Natanijel Derbi Pikmen”, potpomognuta sa nekoliko posebnih priloga, finansirala je ekspediciju; stoga, naše su pripreme bile krajnje temeljne, uprkos odsustvu neke naročite popularnosti. Psi, sanke, mašine, oprema za kampovanje i rastavljeni delovi naših pet aviona isporučeni su u Boston i tamo utovareni na brodove. Za naše konkretne ciljeve bili smo čudesno dobro opremljeni, a u pogledu svega što se tiče zaliha, aranžmana, transporta i podizanja logora, koristilo nam je da se ugledamo na mnoge od naših izvanrednih prethodnika iz skorijeg vremena. Neobična brojnost i slava tih prethodnika bila je ono što je našu ekspediciju – koliko god bila velikih razmera i obima – učinilo tako slabom zapaženom u svetu u celini.

Kao što je objavljeno u novinama, iz bostonske luke isplovili smo 2. septembra 1930. godine, i pošto smo laganim tempom plovili niz obalu i kroz

A decorative border runs along the top and left sides of the page. It features a black silhouette of a thorny branch with several roses. In the upper left corner, a human skull is integrated into the design, appearing to be part of the branch's structure.

Panamski kanal, zaustavili smo se na Samoju i u Hobartu na Tasmaniji, gde smo po poslednji put dopunili zalihe. Niko iz naše istraživačke ekipe nikada pre nije bio u polarnim krajevima, te smo se umnogome oslanjali na kapetane naših brodova – Dž. B. Dagleasa, koji je zapovedao brikom *Arkam*, i imao funkciju komandanta naše pomorske jedinice, i Džordža Torfinsena, zapovednika barke *Miskatonik* – obojicu kitolovce veterane iz antarktičkih voda. Dok smo za sobom ostavljali naseljeni svet, sunce je tonulo sve niže na severu i svakog dana na horizontu ostajalo sve duže. Na otprilike 62. stepenu južne geografske širine, spazili smo prve ledene bregove – objekte slične stolovima sa vertikalnim stranicama – i neposredno pre nego što smo stigli do antarktičkog polarnog kruga, koji smo prešli 20. oktobra uz odgovarajuće ceremonije, odavno ustanovljene, imali smo znatne probleme sa ledom koji se nahvatao na površini vode. Opadanje temperature izuzetno mi je mnogo smetalo posle našeg dugog putovanja kroz trope, ali pokušavao sam da skupim hrabrost i snagu za veće muke koje će uslediti. U brojnim su me prilikama čudni atmosferski fenomeni krajnje opčinjavali; oni su uključivali i jedno izuzetno upečatljivo priviđenje – prvo koje sam dotad primetio – u kojem su udaljeni ledeni bregovi postali tornjevima nezamislivih kosmičkih zamkova.

Probijajući se kroz led koji, na svu sreću, nije bio ni previše debeo, niti gust, uplovili smo u otvoreno more na južnoj širini 67° i istočnoj dužini